

BULÁNYI GYÖRGY

KARÁCSONY '73

(NÉGY SZENTBESZÉD)

1.

Testvéreim, a betlehemi éjszaka az Isten műalkotása volt. Minden műalkotásban, ha igazán sikerült és nagyszabású, van valami egyszeri és van valami általános. Az utóbbit a szakemberek úgy szokták mondani, hogy örökérvényű, örök emberi.

A betlehemi éjszakában is van valami egyszeri és van valami általános. A kihatása örökérvényű, a benne rejlő általános valóság akkor kezdődik, amikor az első ember öntudatra ébred, és akkor végződik, amikor befejeződik az utolsó ember élete a földön.

A betlehemi éjszaka az emberi történelemnek olyan csomópontja, amelyik – bár csak csomópont – mégis, a maga valóságában kiterjed a nekünk kiszabott idő kezdetétől a végéig.

Van azonban a betlehemi éjszakában két olyan állandó mozzanat, amely egyszerisége mellett is olyan, hogy érvényben volt, érvényben van és érvényben lesz. Az egyik az istállóban rejtőző Isten ember formája, a másik pedig a kereső ember alakjában mutatkozik meg.

Az istállóban rejtőző Isten hallatlan feszültséggel úgy formálta meg az embert, hogy az mindent nyerjen, ha megtalálja Őt, és mindent veszítsen, ha nem találja meg Őt. Egy régi írás arról beszél, hogy Isten nemcsak a maga képére formálta meg az embert, hanem a saját maga képéből, a maga léttartalmából alkotta meg azt. Ez a tény arról beszél, hogy az egész teremtés művében az ember az egyetlen, akit Isten úgy formált meg, hogy Istenre fel tud tekinteni.

A betlehemi éjszaka sűrítetten jelzi az emberi élet egész súlyát. Eltalál-e az ember a betlehemi istállóban rejtőző Istenhez, vagy nem talál el? A háromkirályok eltaláltak, mert egyetlenegy fényre figyeltek. Arra, amelyik akármilyen fényes volt, távoli fény volt, s mivel nagyon távoli fény volt, minden fényessége mellett is halvány volt ama világosságokhoz és fényességekhez képest, amelyek bőven szegélyezték útjukat, s amelyek hívogathatták őket a maguk közeli, nagyobb világosságával. Ők azonban arra a távoli, s a távolsága következtében kisebb világosságot adó fényre figyeltek.

A betlehemi pásztorok eltaláltak a betlehemi istállóhoz, mert figyeltek az angyalok zenéjére, amely föntről, a levegőből, a magasból, az égből hangzott feléjük. Ugyanúgy figyelhetek volna egyéb énekekre is, amelyek nem az égből, hanem a földről sugároztak volna feléjük.

Eltalálunk-e a betlehemi istállóhoz? Amíg ember él a földön, háromféle ember bandukol az úton és keresi a betlehemi istállót, számolva a megtalálás lehetőségével és a meg nem találás kockázatával. Az első emberfajta neve: az Úr szavát kigúnyoló nép. A másik neve: háromszor hozott az égből szent tüzet; és a harmadik típus neve: példánkkal hagyunk-e majd ilyen nevet?

Az Úr szavát kigúnyoló nép elfogy. E nép az idők kezdetétől az idők végezetéig a betlehemi istállóval közös talajon bandukol. Nem néz az égre. Nem keres az égen fényes csillagot.

Magasból jövő zenére nem kíváncsi. Egyértelműen döntött más fények és más énekek mellett. Biztos a maga dolgában. Tudja, hogy mindenre fel kell használni az életét csak arra nem, hogy magasban lévő fényekre figyeljen, csak arra nem, hogy olyan énekekre legyen füle, amelyek magasból és angyalszívekből fakadnak. A közvetlen világosságok, a közelből jövő hangok azok, amire szeme és füle van. Leéli az életét. Megjárja a maga útjait, anélkül, hogy eltalálna ehhez az istállóhoz. S mivel az Isten Őt is arra teremtette meg, hogy fölfelé tekintsen, hogy eljusson oda, amiből való és amire lett, ő az, aki elfogy, ő az, aki megszűnik, ő az, aki kiesik abból, amire megteremtett.

A másik bandukoló az, akinek az élete végén elmondhatják azok, akik látták az életét, hogy háromszor hozott az égből szent tüzet. Az Illések, a Keresztelők fajtája, akikről Jézusunk azt mondta, hogy mindent helyreállítottak. Mindent a helyére raktak. Akiknek az életében nincs ingadozás, nincs bizonytalankodás, egyértelműen tudják, hogy csak ama magasból villódzó fény felé fordíthatják a szemüket, s akikben semmi kételkedés nincs, pontosan a szívükig érően tudják, hogy fülüket milyen zenére szabad csak kinyitniuk. Ezek rendet tesznek a maguk életében, s amerre csak járnak, amerre csak érnek, mindenütt rend terem a nyomukban. Helyreállítanak, rendbe raknak mindent kívül, mert rendbe raktak mindent belül.

A mindig meglevő betlehemi istállót hordozó földön bandukol egy harmadik ember is. Ennek a harmadik embernek a neve, ahogyan mondtam: példánkkal hagyunk-e majd ilyen illési és keresztelői nevet?

A harmadik ember bizonytalan ember. Több fajtája van. Az egyik fajtája úgy gondolja, hogy nem szabad egyoldalúnak lennie. Néznie kell a messzi magas fényt, amely a betlehemi istálló felé mutatja az utat, de néznie kell más fényeket is. Figyelni kell az angyalok zenéjére, de figyelnie kell egyéb muzsikákra is. Úgy gondolja, hogy ezt a figyelését megoszthatja. Van elég erős szeme és elég jó füle, amely fel tudja fogni mind a kettőt. Akik háromszor hoznak életükben a földre szent tüzet, az Illés-fajták, sántikálásnak, kétfelé sántikálásnak látják a bandukolásnak ezt a fajtáját, és félnek, hogy e bizonytalankodók nem fognak eltalálni a betlehemi istállóhoz.

Még rosszabb fajtáját jelentik a bizonytalankodóknak azok, akik nem különböztetik meg ezt a kétfajta világosságot, nem különböztetik meg ezt a kétfajta zenét. Azt gondolják, hogy a lenti világosság tulajdonképpen ugyanaz, mint a fenti; a lenti zene ugyanaz, ami a fenti. Még bizonytalanabbá, még jobban sántikálóvá teszik magukat, még kevesebb lehetőségük lesz arra, hogy eltaláljanak a betlehemi istállóhoz, s ebből a hibrid fajtából kialakíthatják önmagukban az Illés-fajtát, aki életével háromszor tud szent tüzet hozni a földre.

Jézusunk, Te belelépsz szívünkbe és tudod, hogy számunkra ez a betlehemi éjszaka nem emlékezés. Nem csak emlékezés. Mérhetetlenül több, mint emlékezés. Nem régi dolgokról van itt szó, hanem húsunkba és vérünkbe vágó mai valóságról. Arról, hogy háromkirályok vagyunk-e, arról, hogy betlehemi pásztorok vagyunk-e, arról, hogy a sántikálóknak, a bolyongóknak, a botladozóknak, a bizonytalan kimenetelű életűeknek a táborába tartozunk-e.

Nem emlékezünk. Nem csak emlékezünk. A mát nézzük. És a holnapra nézünk. Miféle nyomot hagyunk mi? Könnyebb lesz-e az utánunk jövőknek? Kitaposunk-e mi valamiféle utat a betlehemi jászol felé?

Az Isten azért teremtette meg a világot, azért teremtette meg az embert, hogy alakuljon egy út. Egyre egyenesebb, egyre simább, egyre göröngy nélkülibb legyen, és az Illés-fajták szent tüzének a segítségével érjen, valósuljon az, amiért az Isten ebbe az egész kalandba belefogott. Abba a kalandba, amelyik olyan sokba került Neki.

Akarok-e Isten-utánzóvá lenni, akarom-e magamat beledobni a Szeretetbe? Akarom-e, hogy az életem egyértelműen válasz legyen, a szeretet válasza annak, aki előbb szeretett engem? Félmegoldásokkal akarok sántikálni? Botladozásokkal akarom, betlehemi Gyermekek, eltölteni azt az időt, amit nekem szántál, vagy a kinyújtott két karodba akarom belerakni a két karomat? Vissza akarlak-e szeretni? Akarom-e azt, hogy örülj?

Ezt jelenti nekünk ebben az évben, a következő évben, s ezt jelentette elmúlt éveinkben is a betlehemi éjszaka. Akarom-e azt, hogy örüljön az Isten? Vagy azt akarom, hogy szomorú legyen? Akarom-e azt, hogy a belém ültetett remény ne álremény legyen? Bele akarom-e tenni a kezemet Jézus kinyújtott kezébe? Akarom-e, hogy ez a felkínált barátság határozza meg az életemet? Akarom-e a kalandot, amelyikben egyetlen vezérlő szempont van: ez a barátság. Ezt jelenti nekem a betlehemi éjszaka. S nemcsak nekem, hanem mindannyiunknak, akik most itt körülüljük ezt az asztalt, amelyen a fehér ostyából a betlehemi Gyermekek néz reánk. Mindannyiunknak ez a kérdése. Példánkkal hagyunk-e valamiféle illési, keresztelő jánoszi nevet? Lehet-e emlékezni majd reánk úgy, ahogy lehetett a háromkirályokra, a betlehemi pásztorokra?

Semmi mást nem kér és semmi mást nem akar életünknek ebben az örök adventjében és örök karácsonyában az Isten, csak hogy eltaláljunk Hozzá. S amink van, azt egyértelműen, ingadozások, bizonytalankodások, kétfelé sántikálások nélkül odarakjuk a lábához. Teljes magunkat, vágyainkat, gondolatainkat, egész életünket. Amen.

2.

Jézusom! Prófétád szája által üzened nekünk e Benned történő testvéri találkozón, hogy a választottak Benned lesznek boldogok. A próféta még nem tudta, hogy az Úr szó nem a legmegfelelőbb kifejezés az Istenre. Mi, akik a betlehemi istálló történései és annak folyománya után vagyunk már, tudjuk, hogy Úr vagy, de nem az Úr szó mondja el a legmélyebbet Rólad. A nevedben szóló prófétai tanítást a próféta ezzel végzi: „a választottak Bennem lesznek boldogok.”

Jézusom, kik a Te választottaid? Nem elméleti kérdés ez számunkra. Még, ha így is fogalmazzuk. A kérdés így él bennünk: Választott vagyok-e én? S ezt eldönthetem. Mert a hívásodra igent mondók, ezek a választottak.

Akarok-e választott lenni, s ha igen, miért? Azért, mert feltételezem, hogy ez a hívás ígéretet, nem üres ígéretet tartalmaz? Van egy feltételezésem, ez az én hitem, ez az én Istenre rátámaszkodásom, ez az én bizalmam. Az én előfeltevésém, az én hitem az, hogy ez a hívás boldogságot ígér nekem. Ezért nem tudok és nem akarok igent mondani egy olyan arányú hivatásra, amely csupán egy délutáni teára szól, csak olyanra, amelyik egész életemet kívánja.

Azt mondod prófétád szava által, hogy a választottak, az igent mondók boldogok lesznek benned. De hát csak abban az esetben lehetünk boldogok benned, ha Te boldog vagy. Sötétségből nincsen világosság, boldogtalanságból nincsen boldogság. Ha Tebenned boldog lehetek, akkor Neked boldognak kell lenned. Mitől vagy Te boldog? Bizonyos, hogy közödnök kell lennie a boldogsághoz, mert az általad megteremtett világban összegyűjtött tapasztalataim mind arról beszélnek, hogy boldog csak szeretet-léttartalmú lény lehet. S mindabból, amit Fiad elküldésével értünk tettél, Atyánk és abból, amit eljöveteleddel tettél értünk, Fiú, egyértelműen rajzolódik ki számomra, hogy nem az Úr elnevezés jelöli lényed legmélyebb tartalmát, hanem a szeretett tanítvány által kimondott szó, a Szeretet. És a szeretet léttartalom az alapja a boldogság tudatállapotának. De azért nem mechanikus következmény ez. Ez a szeretet-léttartalom adás-igényt és kapás-igényt hord önmagában. Csak adni: félboldogság. Csak kapni: félboldogság sem, valami töredék, valami fénytörés, valami, ami hasonlít, mégis más. Adni és kapni. Ez az egész boldogság. A szeretetben nem csak adni-akarás van. A szeretetben kapni-akarás is van. „Szeretném, ha szeretnének” – az Isten által megteremtett világon belül egyes-egyedül az emberre jellemző ez a szó. S ha egyes-egyedül az emberre jellemző, ennek nem lehet más oka, mint hogy ez a tartalom Istentől való. Az Isten is olyan lény, aki szereti, ha szeretik őt. És ha nem szeretik őt azok, akiknek a szeretetét igényli, akkor az Isten is elmondja azt, hogy szeretném, ha szeretnének. Kiktől várja az adás-igényű és az egész boldogságához kapást is igénylő Isten azt, hogy szeressék őt?

Isten szereti a fiát, Isten szereti az embert, és az Isten boldog, mert a fia iránti szeretete nem marad viszonzás nélkül: a Fiú visszaszereti Őt. És az Isten nem boldog, mert az ember nem szereti vissza. Egy – a második század elején élt – testvérünk mondja, hogy Isten tűrte, szenvedte, viselte, kínlódta, hogy az ember nem mondott igent, hanem rendetlen szenvedélyek, élvezetek és vágyak irányították életét. Nem találta benne gyönyörűségét, nem tudta mondani azt, hogy ez így jól van. Istent súlyosan zavarta, Istennek nagyon kellemetlen volt kitérni tartani felénk két karját, amelyet nem fogadnak el, nem zárnak össze azok, akik felé fordul.

Az Isten hosszú időn keresztül próbálkozott. A szőlősgazda küldött a béréért, az előbb-szeretésre való válaszlásnak, a visszaszeretésnek a béréért. A szőlőmunkások közé küldötteket és tolmácsokat küldött, s a küldések eredménytelensége nyomán, s talán következtében is került sor arra, hogy betlehemi istálló felett kigyulladt a fény. Nagyon fontos volt Istennek a visszaölelés. Nagyon súlyosan zavarta az Istent visszaölelésünknek, visszaölelésemnek a hiánya. Olyan súlyosan, hogy hajlandó volt megfosztani magát a Fiától is.

A Fiút szintén nagyon zavarta ez a vissza nem ölelés. Olyannyira, hogy hajlandó volt megfosztani Magát Atyjától. Bizonykodtál Uram, Jézusom, hogy nem vagy magad. Bizonykodtál, azután mégiscsak azt mondtad, hogy „miért hagytál el engem”. Kiüresítetted Önmagadat, s az

Atya is kiüresedett a Fiától. Történt ott valami. Történt valami a Szentháromság életében, ami nem volt közömbös sem az Atya Szíve, sem a Fiú Szíve számára.

Nem tudlak, Istenem, embertelennek, érzelemlétkülinek elgondolni. Azért nem tudlak, mert a szeretet nem lehet érzelemlétküli. A szeretet több, mint érzélem, de érzélem nélkül nincs szeretet. Ennyire akartad, hogy visszaöleljelek, ennyire akartad, hogy igent mondjak. Magadért csináltad ezt a kalandot. Most érzem meg őseinknek, régi századoknak azt a sejtését, hogy az Isten olyan lény, aki elsősorban Magáért cselekszi azt, amit cselekszik. Csak a mi mai fülünket bántja ez a fogalmazás. Nem a Maga dicsőségéért cselekszik, hanem azért, hogy szeretete, szeretet-igénye, kapási igénye ne legyen megvalósulatlan. De nem volnál, Atyám, szeretet, ha csak ez a szeretet-kapási igény mozgatott volna akkor, amikor megfosztottad Magad a Fiadtól, s Te Jézusom akkor, amikor pólyába takart csecsemőként megjelentél közöttünk a betlehemi istállóban, mert megsajnáltál minket és megkönyörültél rajtunk. Ismerted a Magad alkotását, az embert. Láttad, hogy ez az ember, akit Te előbb szerettél, nem tud azzá lenni, amivé lenni akar abból folyóan, hogy ő is a szeretetben és a szeretetből lett megteremtve. Nem tud boldoggá lenni, ha vissza nem ölel Téged. Egy nagyon nagy felkiáltójelet akartál adni, a betlehemi istállónak és az összes folyományoknak felkiáltójelét, hogy megértsem: mi a bajom, hogy megértsem, hogy úgy vagyok megteremtve, hogy ezt a két kitárt kart el kell fogadnom, hogy ebbe bele kell vetnem magamat, s úgy kell megcsinálnom az életemet, hogy akarjam belevetni magam. Úgy kell megcsinálnom az életemet, hogy igent mondjak a hívásra, kidobáljam az életemből mindazt, ami nem igentmondás.

Jézusom, mennyit kell élnem ahhoz, hogy megértsem, hogy a félmegoldások nem segítenek rajtam, hogy a félmegoldások kielégítetlenül hagyják a szívemet. Hiába kapdosok ide vagy oda, az igazit nem találom. Senki meg nem ért úgy, ahogy Te megértesz. Senkitől nem kapom azt, amit Tőled kapok. Embertársaimnak elvárásaik vannak velem szemben. Ezeket az elvárásokat nem tudom, vagy nem akarom teljesíteni: bántanak, s vissza én bántom őket. Neked is vannak elvárásaid velem szemben, de Te sohasem bántasz engem azért, mert elvárásaidat nem teljesítem. Nem neheztelsz meg reám. Embertársaim pálcát törnek felettem életem vargabetűi miatt. Embertársaim elmondják rólam, hogy szegény feje, hát ilyen. Embertársaim legyintenek, ha rólam beszélnek. Embertársaimnak hol sok az a szeretet, amit nyújtok nekik, hol kevés. Nem tudunk egymásnak tökéletes jóbarátai, tökéletes testvérei lenni, csak Te vagy az abszolút jóbarát. „Néma az ő szerelmében” – írja Izaiás. Adhatunk Neked akármennyit, akármilyen sokat, Neked nem sok, és botladozhatom, nyavalyáskodhatom, csődöt mondhatok és vacakolhatok, reményed soha meg nem szűnik bennem. Akkor is csak simogató szavad van felém, és minden nap új vagyok és minden nap tiszta vagyok Számodra, otthon vagyok.

Köszönöm, Jézusom, hogy eljöttél és megmutattad Magadat. Köszönöm, hogy szavaid és életed alapján kiigazíthattam azt, amit anélkül gondoltam az Istenről. Nagyon szeretném, ha életem során már csak az a világosság határozná meg, amely jászlad fölött van. Nagyon szeretném, ha életem során más zenére már nem lenne fülem. Nagyon szeretném a Te boldogságod miatt, és – ha őszinte vagyok, előre kell mondanom – az én szívem boldogság-igénye miatt is. Nyugodjék meg a szívem és igazolódjék be rajtam, hogy a választottak

Benned lesznek boldogok. Legyek ettől a boldogságtól boldog én is, s érezzék meg rajtam ezt a boldogságot az emberek, s boldogságom legyen a jel, amely az emberek között Terólad beszél, betlehemi istállóban gyermekként közénk jött Istenem, Apám, Testvérem, Barátom. Ámen.

3.

Emmánuel, velünk az Isten! Velünk vagy Istenünk, aki a betlehemi istállóban Emmánuel lettél számunkra. Reátámaszkodunk erre az Emmánuel-tételre, s egész emberségünkkel igent mondunk erre a legezisztenciálisabb hittételünkre. Arra, hogy velünk az Isten! Köszönjük Neked, Szent Szűz, hogy Te is reátámaszkodtál az Isten hívó szavára, s ezért Neked is köszönhetjük, hogy világít nekünk Betlehem, az istálló felett megálló csillagnak a világossága. Neked is köszönhetjük – mivel igent mondtál – a betlehemi éjszaka angyalzenéjét. Erre a világosságra néz most a szemünk, erre a muzsikára figyel a fülünk, hogy meglássuk és meghalljuk a betlehemi éjszaka tanítását.

Istenünk! Megmérhetetlen jóságod folytán e szent órában háromkirályokként ülünk körödben. Értelmünkkel már csak a betlehemi istálló felé húzó, onnan felénk sugárzó világosságra akarunk figyelni, akkor is, ha életünkkel talán nem is mindig és nem is teljesen tudjuk elképzeléseinket megvalósítani. Ebbe a világosságba nézünk bele most is, ezen az emlékező éjszakán, hogy tanítson minket a Te titkaidra, hogy eljussunk kimeríthetetlen vonásaid teljesebb szemlélésére, a nagy tudomány, a *megalomathéma* újabb fejezeteire.

Ki vagy Te nekünk, Istenünk? Az, aki el nem múló és folytonos csillagvilágosságú éjszakát készítesz angyalzenével, amelynek fénye és zenéje egyre nő, s egyre inkább teljeseedik, amíg csak reánk nem virrad a nappal, a nappal teljes világossága, s annak tökéletes harmóniája.

Szereteted csodái. Ezt a címet adhatnók a *megalomathéma* formai megjelölésű, titoktudományú tankönyved címéül, amelyet a világ teremtése óta írsz nekünk, és írsz különösen a betlehemi éjszakán. E könyv első fejezete egy kép. Kiveszed, Istenem, egy oldalcsontodat, és ebből az oldalcsontból megformálsz az embert. Oldalcsontodból valók vagyunk, mert Magadszerűvé formáltál bennünket, istenszerű, *theomorf* lényé tettel bennünket. Megittattál bennünket a szeretet borával és megettettél szeretet-önmagaddal. Látható teremtményeid közül egyes-egyedül minket tettél Önmagadra néző, Önmagadra feltekintő lényé. Belénk írtad az Isten-utánzás vágyát, képességét, létünk gyökeréig nyúló lehetőségét. Azért tetted, mert te, a Szeretet, szeretni akarsz, s azt akarod, hogy mi is megtanuljunk szeretni úgy, ahogyan Te szeretsz. A betlehemi éjszaka fellebbentette a fátylat a titokról. Megtudtuk, amit azelőtt aligha sejtthettünk. Azt, hogy Te nem vagy magányos Úr a mindenség felett. Megtudtuk Rólad, hogy párod van. Megtudtuk azt, hogy van, Aki egy Teveled, aki hús a Te húsbodból és vér a Te véredből. Van valakid, akit szerethetsz, van valakid, aki Téged is szeret. Nem vagy Magadnak elég önmagádban zárt valóság, hanem van visszaölelésre váró két karod. Van Benned igény erre a visszaölelésre, s ha Fiad nem ölelné vissza, akkor „szeretném, ha szeretnének”-Isten volnál. De a Fiad visszaölel. S mert van két kitért karod, s ez a két kar nem mered a levegőbe, hanem másik két karral találkozik, azért nem „szeretném, ha szeretnének”-Isten vagy, hanem

„örülök, boldog vagyok, mert visszaöleltek”-Isten vagy. Boldog vagy, Istenem, mert nem áll üresen, nyitottan, levegőbe meredve két karod. Boldog vagy, Istenem, mert Te vagy a mindentadó és a mindent megkapó, örök kielégült, szavunk-nincs-reá-milyen szeretet.

Boldogságod továbbplántálása indított arra, hogy teremts, s e kicsiny bolygó emberének a nagy világmindenséget adtad hordozóágyul. Belénk raktad a Magad szeretetének csíráját, hogy bennünk szárba szökjön, s az ember boldog legyen, mint az Isten. Kitértad tehát felénk is, miként Fiad fele, a két karod. Fiaddal együtt és Fiadban megszeretted bennünket, mielőtt még lettünk volna. Igazán előbb szeretted bennünket.

Ó Lelkem, mennyi bánat ért az ember miatt, mondod Atyám, és mondod, Jézusom. S ez a misztériumot tartalmazó, általad írt könyvnek a második fejezete. A kardos kerub és a protoevangélium, a vízözön, Noé galambja és a szivárvány, Ábrahám meglátogatása, a kivonulás a pusztába, a menetelés az ígért földje felé, a próféták jajongó sikoltásai, s a megnyugodott boldogságból fakadt szavai mind arról az elfogyhatatlan szerelemről és arról a tenger bánatról beszélnek, amely következtében sorjában küldted, Istenem, a prófétákat a szőlőmunkásokhoz a bérért. Miért volt olyan fontos Neked ez a bér, hogy Fiadat is elküldted érte? Miért volt olyan fontos? Azért, mert kitértad felénk két karod, s nem volt, aki visszaöleljen. A mi visszaölelésünk volt az a bér, amit tőlünk, szőlőmunkásaidtól, meg akartál kapni. S azért jött el a Gyermeke, hogy e bért végre megkapd. Azzal, Istenem, hogy embert teremtettél, s azzal, hogy Ádámtól kezdve a Tőled kapott isteni szabadságunkat vissza-nem-ölelésre használtuk, a boldog Istent, a mifelénk karját kitérő boldog Istent, „szeretném, ha szeretnének”-Istenné is tettük. Nem tudtál örülni ennek. Fájt ez Neked. Olyannyira nem tudtál örülni és olyannyira fájt ez Neked, hogy megfosztottad Magadat Atyám attól, Aki szeret téged, emberek, gonosz szőlőmunkások kezére adtad azt, akit örök szeretettel szeretsz, s Aki Téged egyes-egyedül kielégítő örök szeretettel visszaölel. Megfosztottad Magadat Te is, Jézusom, Atyádtól. Életed során ugyan sokszor bizonykodtál, hogy nem vagy egyedül. Nem vagy Atyád nélkül akkor sem, amikor közöttünk jársz, de kitéve Magadat ebbe a teremtett létbe, a semmi és a halál országaiba költözvén, mégiscsak szabadítást kértél ebből a szorongató Atya-távolból, és mégiscsak elhagyta ajkadat a szó: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?”, mert a megtestesüléssel valami mégiscsak történt az Istenben. Azért mondjuk, hogy mégiscsak történt valami, mert mi nem érthetjük át az Isten Szívének titkait, nem tudjuk miféle létezési mód miféle törvényszerűségei alapján jött létre ez a távol, de valami történt, amibe beleizzadtál, valami, amiben Te, örök Fiú, megízlelted az elhagyatottság keserűségét, Te, az örökkön örökké, időn felül boldog Gyermeke.

A nap elsötétedett, amikor kilehelte Lelkedet, amely Galambszárnyon repült Atyád felé, Akinek homloka beléráncosodhatott az egyetlen, szeretett Fiú agóniájába, s akinek a Szívét, atyai Szívét valaminő módon átfogta a fulladásos halál transzcendens megfelelőjének az iszonyata, amit csak a „gyászba borult egek...” tolmácsolhat a mi nyelvünkön. Nem örültél, Istenem, a bért meg-nem-adásnak, fájt Neked. Zavarta boldogságodat, csonkította – nem találunk reá szót – a viszonzatlan szerelem. A viszonzatlan szerelem, mely szerelem a maga első extázisában kivétette Veled az oldalcsontodat és teremtett embert, Magad-szerűt. E szerelem második extázisában Magadat tetted teremtménnyé. Miért tetted? Így talán majd bezárjuk a két karod? Miért tetted? Azért, hogy ne légy a mi viszonylatunkban sem

„szeretném, ha szeretnének”-Isten? Hanem boldog légy? Azért, hogy szerelmed viszonzásra találjon bennünk?

A vissza nem ölelés nemcsak az Istennek fáj és fáj, a vissza nem ölelés fáj és fáj nekünk is. Elküldted tehát Atyánk a Gyermecket, hogy ne fájjon ez a be nem teljesült szerelem, ne fájjon Neked és ne fájjon nekünk. Azért küldted Őt, hogy megismervén a Maga betlehemi, názáreti és golgotai valójában a legvalóságosabb képpel leírt Istent, lehetetlen legyen számunkra vissza nem szeretni Téged.

Az ember árva lény, ha ezer szeretetszál fűzi is embertársaihoz, testvéreihez, feleségéhez, férjéhez. Egy ölelésre tárt kar hívta létre és a Maga két karjának a visszaölelésére hívta létre, s ezt az eredendő, előbb szerető, előbb táruló két kitárt kart nem helyettesítheti semmiféle más kar. Kiegészítheti, de nem helyettesítheti.

Kicsoda az emberek közül Hozzád fogható jóbarát? Ki az, aki úgy van állandóan számomra, csak nekem, csak értem, ahogyan Te vagy? Ki az az emberek közül, akinek mindig van ideje számomra? Ki az, aki mindig megért? Ki az, aki sohasem bánt? Ki az, aki engem meg nem szűnően vár? Mi emberek nehezen tudjuk úgy szeretni egymást, hogy ne bántsuk egymást. Valakik szeretete sok számunkra, és visszautasítással bántjuk őket. Van, akiké kevés nekünk, mert többet kívánunk tőlük, s ezért bántjuk őket. Elvárásaink vannak azokkal szemben, akiket szeretünk, de azokkal szemben is, akik szeretnek. S ha nem teljesítik elvárásainkat, ha nem teszik azt, amit gondolunk róluk, bántjuk őket.

Istenem, Te különb vagy nálunk, örök Mintaképünk és örök Kiöntőformánk. Neked sohasem sok a szeretetünk. Mindig örömmel fogadod azt, amit adni tudunk Neked. Boldog vagy a bűnbánatunktól is, elfogadod csetlő-botló lényünket is. Megértesz bennünket, ha szereteteink sem értenek meg. Látsz bennünket. Látod törekvéseinket és látod csődjeinket. Te megérted, ha életünkkel csak annyira-amennyire tudjuk igazolni szeretetünket. Neked is vannak, Istenem, elvárásaid velünk szemben, de Te beéred bánatainkkal, engeszteléseinkkel is, mert Te vagy az egyetlen megértő jóbarát, aki tudod látni bennünk azt a jót, amink van, bár minden bűnünket ismered, s megérted, hogy életünkkel a szeretetben csak éppen valamire jutottunk. Azért tudjuk a kezvedbe tenni minden terhünket, mert Tőled mindig csak biztatást kapunk. Azért van ez, mert a Te szíved nagyobb szív a mi szívünkénél, Te vagy a csak-szív Isten. A Te tenyeredbe, Istenem, belesimulhatok életem minden töredékességével és szennyével is. Neked elmondhatom, hogy csak annyit sikerült kihozni önmagamból, amennyi sikerült, hogy minden vívódásom és vergődésem csak egy bűnökkel terhes életet tudott produkálni. Neked elmondhatom, hogy félek önmagamtól, s félek embertársaimtól, de Tőled soha nem félek. Mert Te mégis csak tudod rólam, hogy Te vagy az egyetlen szerelmem, akárminő vargabetyűkön keresztül is vezetett el és Feléd az életutam. Te soha nem akarsz kioltani füstölő mécsbelem, Te sohasem akarsz összetörni ingó nádszálamat. Neked mindig jó vagyok úgy is, ahogy vagyok, amíg Feléd futok.

Csukjuk most be, testvéreim, e megtanulhatatlan és kimeríthetetlen könyvet az aiónunkon túli örök szeretetről. Zengjünk dicsőséget Istennek örök, Istent-kereső háromkirályos, betlehemi éjszakánk világosságáért, angyali harmóniájáért abban a boldog reményben, hogy utunk elvezet a teljes világosságba, a tökéletes harmóniába, az egészen visszaölelésbe, ahol Isten letöröl

szemünkről minden könnyet, ahol nem lesz más, csak szeretet, csak az ölelés, csak a vissza-ölelés örök boldogsága, s amikor majd aionon-túli érzékeink számára is Emmánuel leszel. Addig pedig írjuk tovább a magunk titkairól szóló könyvet. Próbálgassuk utánozni ezt az elmondhatatlan szeretetet, hiszen semmi egyébért nem lettünk, csak azért az Isten-utánzásért, s végső soron semmi másért nem jött el közénk a betlehemi istállóba és az éjszakába ez a Gyermek, csak hogy, amire lettünk, az Isten-utánzást sikeresen megvalósítsuk. Amen.

4.

Betlehemi istálló Gyermek, minek köszönhetjük ezt a látogatást? Mi indított arra, hogy közénk gyere? Nem akarok élettelen és embertelen képet rajzolni rólad. Nem akarok, mert azt gondolom, hogy Neked is van szíved, amely fájni tud. Anyagtalan fájással, amelytől elzokogja magát az anyagba ágyazott ember, ahogyan elzokogtad magadat később, évtizedek múltán, az Olajfák hegyén, amikor megláttad a várost.

Egy második század eleji ismeretlen testvérünk azt írta Rólad, Istenem, hogy hosszú évezredekken keresztül túrted, hogy rendetlen szenvedélyek, vágyak és élvezetek irányítsanak bennünket. Túrted. Nem azért hagytad, mintha tetszett volna a gonoszságunk, nem azért, mintha örültél volna neki; nem örültél neki. Nagyon-nagyon szomorú voltál miatta. Szomorú, mert lehetetlenné tettünk Téged. Kitérted két karod és mi nem Öleltünk Téged vissza, s ezt nem nézhetted tovább. Szereteted első paroxizmusára nem válaszoltunk, reakényszerültél hát egy másodikra.

A Magad léttartalmából formáltál meg minket. Az egész teremtett világból egyedül az embert teremtetted meg olyannak, hogy az föl tud tekinteni Reád. Egyes-egyedül az ő léttartalmába ágyaztad bele azt a parancsot, hogy Isten-utánzó legyen. Az ember azonban nem törődött ezzel a lét-tartalommal és tudott másfelé is tekinteni, mint Feléd, és tudott mást is utánozni akarni, mint Téged. Magadból teremtettél meg bennünket. Költői képpel szólva elmondhatnád, hogy kivetted egyik oldalcsontodat és abból formáltad meg az embert istenszerű lénynek. Ez hatástalan maradt. Szeretetednek erre az első paroxizmusára ekkor következett a második. Az elsőben istenszerű teremtménnyé tettél minket, a másodikban pedig saját magadat tetted teremtménnyé, emberré. Miért tetted? Hajtott rá a fájó szíved. Először is a Magadért fájó szíved. Mert aki szeret, akinek szíve van, annak nagyon rossz, ha nem szeretik vissza. Ha egyszer az egész teremtett világból egyes-egyedül az emberre jellemző az, hogy „szeretném, ha szeretnének”, akkor ez az Istenből való kell, hogy legyen. Az Isten olyan lény, aki szeretné, ha szeretnék Őt. Nem önzés ez Részedről. Nem Istenhez méltatlan a Magad körül körözés. A létnek a törvénye, a szeretetnek a törvénye is. Ha az ember kitérja a két karját, akkor nem lehet közömbös számára, hogy az, aki felé kitérte karjait, visszaöleli-e vagy sem. Vágyódtál a szeretetünkre. Borzasztó lehetett Számodra az a közöny, amellyel nem néztünk Reád, s az a közöny, amellyel semmibe vettük azt, hogy azzá formáltál bennünket, amivé, és hogy az Isten-utánzásból semmi sem lett.

S következett a szeretet második paroxizmusa. Magányossá tetted magadat, Atya, és magányossá tetted magadat, Fiú. Teremtménnyé lettél, hogy aztán köztünk élve bizonygasd:

nem vagy Magad, bár a Getszemániban az ellenkezőjét is mondtad szavaiddal, gesztusoddal, egész vergődő Önmagaddal.

Tudtad, hogy mit vállalsz. Az Atya is tudta, hogy mit vállal akkor, amikor a Fiát elküldte a Golgota kockázatával. Megtette. Miért tette meg? Belülről, magából az Istenből keresem reá a választ. Azért tetted meg, Istenem, mert nem tudtad tovább viselni ezt a meghiúsulást. Fáj az ölelőnek a vissza nem ölelés, de fáj a vissza nem ölelés a nem ölelő embernek is. S a mi fájalmunk volt eljöveteled második motívuma. Tudtad, hogy nekünk sem jó, ha nem ölelünk vissza.

Az ember szeretetre megteremtett, árva lény. Ha van valakije, ha nincs valakije, férje, felesége, testvére Jézus Krisztusban, akkor is árva Tenélküled, mert Belőled való a szeretet. Te mérhetetlen vagy, s az ember mérhetetlen mértékben vágyódik a szeretetre. Talán arra is, hogy adjunk, de emberi tökéletlenségünkből folyóan még inkább arra, hogy kapjunk. Nélküled, Reád föl nem tekintve, nem az Isten-utánzásnak az útját járva. Teveled teljes értékűen nem találkozva, árva az ember. Árva, mert Te vagy számunkra az egyetlen megértő jó barát. Az embereknek mindig elvárásaik vannak velünk szemben, s ha embertársaink lemaradnak a velük szemben támasztott elvárásaink mögött, akkor bántjuk őket. Ha lemaradok társaim elvárása mögött, akkor valamilyen formában bántom őket. De Neked is vannak elvárásaid, s ha elvárásaidat nem teljesítem, akkor szomorú vagy. Szomorú vagy, de Te vagy az egyetlen megértő jó barát. Minden elvárásod ellenére Te vagy az, aki megérted, hogy életem minden vergődésével csak annyi tellett tőlem, amennyi tellett. Te más vagy, mint amilyen mi vagyunk. Máté három év összbenyomását mondotta el azzal, hogy Te a füstölgő mécsbelet nem oltod ki, a hajló nádszálat össze nem töröd. Te megérted Uram, hogy mikor tudunk lépni. Megérted azt, hogy öt, tíz és tizenöt esztendő alatt tud csak valami lenni belőlünk. Te megérted azt, hogy csak akkor tudok előre lépni, ha már halálra sebesíti a szívemet a magamtól való undorodás. Ha nem tudok előrelépni, ha egyhelyben topogok, ha csetlek és botlok, Te sohasem bántasz. Én türelmetlen leszek, ha a testvéreimmel szembeni elvárások nem valósulnak meg. Te sohasem leszel türelmetlen velem. Sohasem bántasz. A Te tenyeredbe mindig úgy simulhatok bele, mint árva kisfiú, aki ott teljes védelmet kap, aki ott azt kapja, ami minden emberi tisztulatlanságtól mentes, isteni szeretet.

Ez volt szereteted második paroxizmusának az oka. Tudtad, hogy az ember árva lény, és ha el nem talál betlehemi istállóhoz, ha meg nem látja – minden egyéb világosságot elhagyva – a Te világosságodat, ha ki nem dob a lelkéből minden zenét, ami nem a Te zenéd, akkor árva marad.

Köszönöm Néked, betlehemi istálló Gyermeke, hogy megmutattad Magad, megmutattad Magadban az Istent. Megmutattad szavaiddal és életeddel azt a megértő jó barátot, akitől soha nem kell félnem, akinél mindig megértést találok, aki mindig simogatni tud.

Köszönöm Néked, hogy ilyen Atyát, ilyen Testvért, hogy ilyen megértő Jó barátot reveláltál Magadban szavaiddal és életeddel. Köszönöm Neked, hogy végig bízol bennem. Köszönöm, hogy biztatsz. Köszönöm, hogy hiszel bennem. Köszönöm, hogy sohasem legyintesz fölöttem. Köszönöm, hogy minden botlásom és minden hűtlenségem ellenére is változatlanul fantáziát látsz bennem. Köszönöm, hogy megvárod, amíg beérek. Köszönöm, hogy olyan

nagyon fontos vagyok Számodra. Köszönöm, hogy soha le nem írsz engem, hogy soha el nem dobsz, soha nem látsz olyannak, akitől már úgysem várhatsz semmit sem. Nem könyvelsz el megzápult, megáporodott, reménytelen esetnek, hanem mindig tudsz reménykedni bennem.

Mit mondjak Néked, aki vállaltad mindazt, amit vállaltál azért, hogy így láthassalak? Mit mondjunk Neked, aki pusztán azzal, hogy vagy, meg tudsz szüntetni minden árvaságot, minden magányt és minden fájást? Mit mondjunk Neked, aki megmutattad, hogy csak jóság vagy? Mit mondjunk Neked akkor, amikor egy életen keresztül tapasztaltuk, hogy nincs Tehozzád fogható megértő jó barát? Akármilyen sok szeretetet is kap az ember azoktól, akik körülveszik, még sincs senki sem, aki annyira csak értem volna. Mit mondjunk Neked akkor, amikor ebben az évben újra ünnepeljük azt, hogy közénk jöttél és olyannak ismerhettünk meg Téged, amilyenek azelőtt nem láthattunk? Csak azt, hogy nem akarunk visszaélni azzal, hogy szeretsz. Nem akarunk visszaélni a bizalmaddal. Soha, életünk végéig nem adjuk fel a reményt, hogy a Te utánzóddá lehessünk, mert Te sem adod fel a reményt, s bízol bennünk. Ez a bizalom ad nekünk erőt életünk végéig. Amen.

1973

Megjelent: Karácsonyi Ajándék 1974. 5.kötet